

MOJA KILONIA — MÓJ POZNAŃ

ZE WSPOMNIEŃ PIERWSZYCH
STYPENDYSTEK I STYPENDYSTÓW
(HISTORYCZEK I HISTORYKÓW)

MEIN KIEL — MEIN POSEN

AUS DEN ERINNERUNGEN DER ERSTEN STIPENDIAT*INNEN
(HISTORIKER*INNEN)

MOJA KILONIA — MÓJ POZNAŃ

ZE WSPOMNIEŃ PIERWSZYCH
STYPENDYSTEK I STYPENDYSTÓW
(HISTORYCZEK I HISTORYKÓW)

WYMIANA STYPENDIALNA MIĘDZY
UNIwersytetem IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU
A UNIwersytetem CHRYSIANA ALBRECHTA
W KILONII DO 1984 ROKU

redakcja

Katarzyna Balbuza, Hanna Kossak-Nowocien

Poznań 2024

MEIN KIEL — MEIN POSEN

AUS DEN ERINNERUNGEN DER ERSTEN
STIPENDIAT*INNEN (HISTORIKER*INNEN)

STIPENDIENAUSTAUSCH ZWISCHEN DER
ADAM-MICKIEWICZ-UNIVERSITÄT IN POSEN UND
DER CHRISTIAN-ALBRECHTS-UNIVERSITÄT
ZU KIEL BIS ZUM 1984

Herausgegeben von
Katarzyna Balbuza, Hanna Kossak-Nowocien

Poznań 2024

© Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu / Adam-Mickiewicz-Universität in Posen
Wydział Historii UAM / Fakultät für Geschichte UAM, Poznań 2024

Recenzenci / Rezensenten:

prof. dr hab. TADEUSZ JANICKI (stypendysta CAU od 1992 roku / Prof. Dr. habil., CAU-Stipendiat
seit 1992)

prof. UAM dr hab. KRZYSZTOF KRÓLCZYK (stypendysta CAU od 2003 roku / Prof. Dr. habil.,
CAU-Stipendiat seit 2003)

Poza tekstami autorskimi przekłady na język niemiecki lub z języka niemieckiego
(jeśli nie zaznaczono inaczej) / Mit Ausnahme von Originaltexten Übersetzungen ins oder aus
dem Deutschen (sofern nicht anders angegeben)

MICHAŁ ANTKOWIAK (stypendysta CAU w 1995 roku / CAU-Stipendiat im Jahr 1995)

Fotografie autorów wypowiedzi z Archiwum UAM / Fotografien der Autoren der Beiträge:

UAM-Archive (s./S. 11 © ADRIAN WYKROTA, s./S. 15 © PIOTR NAMIOTA; © ADRIAN WYKROTA,
s./S. 77 © KATARZYNA BALBUZA, s./S. 115 © KRZYSZTOF MANYŚ, s./S. 149 © ANNA SKOWRONEK)
lub z archiwów prywatnych / oder Privatarchive. Fotografie na s. 83-98 z archiwów autorów /
Die Fotos auf den S. 83-98 stammen aus dem Archiv der Autoren der Texte

Okładka / Coverdesign

AGNIESZKA JURASZCZYK

Na okładce: zdjęcia UAM © Fundacja TRES / tres.org.pl; zdjęcia CAU: Foto BAH 1001
©JÜRGEN HAACKS / Uni Kiel, Foto BAH 1071 ©JÜRGEN HAACKS / Uni Kiel

Skład i korekta / Satz und Korrektur

HANNA KOSSAK-NOWOCIEŃ

ISBN 978-83-67284-55-4

Wydział Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7

61-614 Poznań

tel. 61 829 14 64

e-mail: whwydawnictwo@amu.edu.pl

www.historia.amu.edu.pl

Druk / Druck

PERFEKT — Gaul i wspólnicy sp.j.

ul. Skórzewska 63

60-185 Skórzewo

SPIS TREŚCI

Przedmowa / 13

prof. UAM dr hab. RAFAŁ WITKOWSKI, prorektor UAM ds. międzynarodowych UAM

Wprowadzenie / 17

prof. UAM dr hab. PRZEMYSŁAW MATUSIK, dziekan Wydziału Historii UAM

prof. UAM dr hab. KATARZYNA BALBUZA, prodziekan Wydziału Historii UAM ds. studenckich i kształcenia (stypendystka CAU od 2004 roku)

I. UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU I UNIWERSYTET CHRYSIANA ALBRECHTA W KILONII — WSPÓŁPRACA MIĘDZY DWIEMA UCZELNIAMI

dr MARTINA SCHMODE, dyrektorka International Center CAU — wywiad nt. współpracy z UAM / 35

ANDREAS RITTER, zastępca dyrektora International Center CAU — wywiad nt. współpracy z UAM / 61

II. ZE WSPOMNIEŃ PIERWSZYCH STYPENDYSTEK I STYPENDYSTÓW (HISTORYCZEK I HISTORYKÓW)

dr DOROTA MAZURCZAK (UAM, stypendystka na CAU: 2 października 1978–2 sierpnia 1979), *Stypendium miasta Kilonii 1978/1979* / 79

dr THOMAS VOSS (CAU, stypendysta na UAM: 1979/1980), *Sprawozdanie z rocznego pobytu stypendialnego w Poznaniu w latach 1979/1980* / 101

Spis treści

dr BRIGITTE BALZER (CAU, stypendystka na UAM: 1981–1983), *Wspomnienia z Poznania 1981–83 — dzięki stypendium CAU Kiel* / 111

prof. UAM dr hab. MARIAN DROZDOWSKI (UAM, stypendysta na CAU: 1 października 1982–30 września 1983), *Stypendysta Deutscher Akademischer Austauschdienst w Kilonii* / 117

prof. dr hab. dr h.c. LESZEK MROZEWICZ (UAM, stypendysta na CAU: 1 października 1983–31 lipca 1984), *Moja Kilonia...* / 121

III. ZE WSPOMNIEŃ INNYCH STYPENDYSTEK I STYPENDYSTÓW

dr GERD KÜCHMEISTER (germanista, CAU, stypendysta na UAM: listopad 1978–listopad 1980), *Polska wciąż jest w moim sercu* / 131

prof. UAM dr hab. DOBROCHNA JANKOWSKA (archeolożka, UAM, stypendystka na CAU: 1983/1984), *Wspomnień czar...* / 151

Autorzy i Autorki wspomnień / 163

INHALT

Vorwort / 15

Prof. Dr. Habil. RAFAŁ WITKOWSKI, Vizerektor für Internationale Zusammenarbeit, UAM

Einleitung / 26

Prof. Dr. Habil. PRZEMYSŁAW MATUSIK, Dekan, Fakultät für Geschichte, UAM

Prof. Dr. Habil. KATARZYNA BALBUZA, Vizedekanin für Studium und Lehre, Fakultät für Geschichte, UAM (Stipendiatin an der CAU seit 2004)

I. ADAM-MICKIEWICZ-UNIVERSITÄT IN POSEN UND CHRISTIAN-ALBRECHTS-UNIVERSITÄT ZU KIEL — EINE ZUSAMMENARBEIT ZWEIER HOCHSCHULEN

Dr. MARTINA SCHMODE, Leiterin des International Centers der CAU —
Interview zur Zusammenarbeit mit der UAM / 33

ANDREAS RITTER, Stellvertretender Leiter des International Centers der
CAU — Interview zur Zusammenarbeit mit der UAM / 37

II. AUS DEN ERINNERUNGEN DER ERSTEN STIPENDIAT*INNEN (HISTORIKER*INNEN)

Dr. DOROTA MAZURCZAK (UAM, Stipendiatin an der CAU: 2. Oktober
1978 bis 2. August 1979), *Stipendium der Stadt Kiel 1978/1979* / 90

Dr. THOMAS VOSS (CAU, Stipendiat an der UAM: 1979/1980), *Bericht
über den jährlichen Stipendiaufenthalt in Posen in den Jahren
1979/1980* / 97

Inhalt

Dr. BRIGITTE BALZER (CAU, Stipendiatin an der UAM: 1981–1983),
*Erinnerung an Poznań 1981–1983 — dank des Stipendiums der CAU
Kiel* / **105**

Prof. Dr. Habil. MARIAN DROZDOWSKI (UAM, Stipendiat an der CAU:
1. Oktober 1982 bis 30. September 1983), *Stipendiat des Deutschen
Akademischen Austauschdienstes in Kiel* / **119**

Prof. Dr. Habil. Dr. h.c. LESZEK MROZEWICZ (UAM, Stipendiat an der
CAU: 1. Oktober 1983 bis 31. Juli 1984), *Mein Kiel...* / **125**

III. AUS DEN ERINNERUNGEN ANDERER STIPENDIAT*INNEN

Dr. GERD KÜCHMEISTER (Germanist, CAU, Stipendiat an der UAM:
November 1978–November 1980), *Polen ist immer noch in meinem
Herzen* / **141**

Prof. Dr. Habil. DOBROCHNA JANKOWSKA (Archäologin, UAM, Stipen-
diatin an der CAU: 1983/1984), *Charme der Erinnerungen...* / **156**

Autoren*innen der Erinnerungen / **166**

*Byłym i obecnym pracowniczkom i pracownikom
centrów ds. współpracy międzynarodowej naszych uniwersytetów
oraz partnerkom i partnerom naukowym —
z serdecznym podziękowaniem*

*Den ehemaligen und aktuellen Mitarbeiter*innen
der internationalen Zentren unserer beiden Universitäten
sowie den Forschungspartner*innen —
mit herzlichem Dank*

PRZEDMOWA

Kiedy 50 lat temu przedstawiciele dwóch uniwersytetów podjęli decyzję o nawiązaniu współpracy, nikt nie spodziewał się, że będzie ona tak trwała, owocna i pod wieloma względami wyjątkowa. Przed podpisaniem tej umowy kontakty między Uniwersytetem Chrystiana Albrechta w Kilonii i Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza opierały się na współpracy naukowej przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, którzy swoje stypendia otrzymywali od miasta Kilonia. W 1970 roku rządy obu państw zawarły układ o normalizacji stosunków i uznaniu granicy państwowej, który otwierał jednocześnie nowy rozdział w rozwijaniu kontaktów kulturowych. Jednak pół wieku temu oba państwa znajdowały się po przeciwnych stronach „żelaznej kurtyny”, co znacznie utrudniało kontakty międzyludzkie. W takim kontekście wyjątkowa odwaga i niewzruszona gotowość do nawiązania stałej i instytucjonalnej współpracy między polską i niemiecką uczelnią legły u podstaw decyzji ówczesnych rektorów. Historia pokazała, że decyzja, aby rozpocząć budowanie mostów między uniwersytetami, a szerzej między społeczeństwami, była jedyną słuszną. Z biegiem lat upadł reżim komunistyczny w Polsce, upadł także mur berliński dzielący Niemcy. Oba państwa zgodnie współpracują w ramach Unii Euro-

pejskiej oraz NATO, wspornale rozwinęły się uniwersytety w Poznaniu i Kilonii, włączając się w inicjatywę uniwersytetów europejskich. Obecnie kolejne już pokolenie pracowników naszych uniwersytetów aktywnie planuje i prowadzi badania naukowe, studenci uczestniczą w wymianie w ramach programu Erasmus+ lub innych, a pracownicy administracji dzielą się dobrymi praktykami. Największym chyba sukcesem naszej współpracy jest powszechne przekonanie, że ostatnie 50 lat nie zostało zmarnowane, a nade wszystko społeczności obu uniwersytetów chcą twórczo kontynuować dzieło rozpoczęte przez naszych poprzedników.

Z dumą i radością ośmielę się stwierdzić, że działania podejmowane w ostatnich pięciu dekadach przez Uniwersytet Chrystiana Albrechta w Kilonii i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu są przekonującym przejawem postępującego pojednania między Polakami i Niemcami w dziele budowania naszego wspólnego domu — Europy.

prof. UAM dr hab. Rafał Witkowski
prorektor ds. międzynarodowych UAM

VORWORT

Als Vertreter der beiden Universitäten vor 50 Jahren beschlossen, eine Zusammenarbeit zu begründen, hätte niemand erwartet, dass diese so dauerhaft, fruchtbar und in vielerlei Hinsicht einzigartig sein würde. Vor der Unterzeichnung dieses Abkommens basierten die Kontakte zwischen der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel und der Adam-Mickiewicz-Universität auf der wissenschaftlichen Zusammenarbeit zwischen Vertretern mehrerer wissenschaftlicher Disziplinen, die ihre Stipendien von der Stadt Kiel erhielten. Im Jahr 1970 schlossen die Staatsregierungen Polens und Westdeutschlands ein Abkommen über die Normalisierung der gegenseitigen Beziehungen und die Anerkennung der Staatsgrenze, das gleichzeitig ein neues Kapitel in der Entwicklung der kulturellen Kontakte eröffnete. Damals, vor einem halben Jahrhundert befanden sich die beiden Staaten jedoch auf zwei Seiten des „Eisernen Vorhangs“, was die zwischenmenschlichen Kontakte erheblich erschwerte. Die damalige Entscheidung der Rektoren gründete sich also auf den außergewöhnlichen Mut und die unerschütterliche Bereitschaft, eine dauerhafte und institutionelle Zusammenarbeit zwischen einer polnischen und einer deutschen Universität zu begründen. Die Geschichte hat gezeigt, dass die Entscheidung, mit dem Brückenbau zwischen den Universitäten und im weiteren Sinne zwischen den Gesellschaften zu beginnen, die einzig richtige war. Im Laufe der Jahre fiel das kommunistische Regime in Polen, und auch die Berliner Mauer, die Deutschland teilte, fiel. Die beiden Länder arbeiten harmonisch in der Europäischen Union und der NATO zusammen, und die Universitäten von Posen und Kiel haben sich bewundernswert entwickelt und sich der europä-

ischen Hochschulinitiative angeschlossen. Heute plant und betreibt die nächste Generation von Mitarbeitern an unseren Universitäten aktiv Forschung, Studierende nehmen an Erasmus+ oder anderen Austauschprogrammen teil und Verwaltungsmitarbeiter tauschen bewährte Verfahren aus. Der wohl größte Erfolg unserer Zusammenarbeit ist die weit verbreitete Überzeugung, dass die letzten 50 Jahre nicht vergeudet wurden, vor allem aber, dass unsere Universitätsgemeinschaften willens sind, das von unseren Vorgängern begonnene Werk kreativ fortzusetzen.

Mit Stolz und Freude wage ich zu behaupten, dass die in den letzten fünf Jahrzehnten stattgefundenen Aktivitäten der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel und der Adam-Mickiewicz-Universität in Posen ein überzeugender Beweis sind für die Versöhnung zwischen Polen und Deutschen die sich beim Aufbau unseres gemeinsamen Hauses Europa vollzieht beim Aufbau unseres gemeinsamen Hauses Europa.

Prof. Dr. Habil. Rafał Witkowski

Vizerektor für Internationale Zusammenarbeit, UAM

WPROWADZENIE

Niniejsza publikacja wpisuje się w obchody pięćdziesiątej rocznicy współpracy między Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetem Christiana Albrechta w Kilonii. Od chwili podpisania umowy w 1984 minęło, co prawda, tylko 40 lat, jednak kontakty naukowe i współpraca mają dłuższą historię. Dokumentują ją w jakimś stopniu wspomnienia byłych stypendystek i stypendystów obu uniwersytetów, które w tym miejscu publikujemy. Są to wspomnienia historyczek i historyków z obu uniwersytetów, którzy odbyli swoje stypendia przed podpisaniem umowy o współpracy między oboma uniwersytetami¹. Zamieszczamy tu również wspomnienia germanisty z CAU oraz archeolożki z UAM. Trzeba bowiem zauważyć, że tego rodzaju współpraca była intensywnie realizowana i pielęgnowana również w innych dziedzinach. Współpraca historyczek i historyków, biorąc pod uwagę pierwsze stypendystki i pierwszych stypendystów, jest niemal tak samo długa jak współpraca w skali całego Uniwersytetu, gdyż sięga 47 lat². To

¹ Brak wspomnień dr. Henninga Traulsen i Mariana Kozielskiego.

² W. Molik, *15 lat współpracy naukowej historyków z Poznania i Kilonii*, „Życie Uniwersyteckie” 2002, nr 7–8, s. 21–22; K. Balbuza, A. Hinc, D. Mazurczak, *Historia*

godne podkreślenia, bo choć nasze środowisko pozostawało w kontaktach i z innymi zagranicznymi ośrodkami naukowymi, to właśnie więzi poznańsko-kilońskie okazały się tak bardzo trwałe. Pierwszego stypendysty z Instytutu Historii UAM nie ma już wśród nas. Był to prof. dr hab. Edmund Makowski (1931–2000), ówczesnie doktor, który odbył dziewięciomiesięczne stypendium w Kilonii (3 stycznia–3 października 1977). Następne osoby to dr Dorota Mazurczak, wówczas magister (2 października 1978–2 sierpnia 1979), Marian Kozielski, również wówczas magister (3 października 1980–30 września 1981) i prof. dr hab. Marian Drozdowski, wtedy doktor (1 października 1982–30 września 1983). Ich opiekunem był prof. dr Kurt-Georg Hausmann (1921–2004), urodzony w Łodzi i doskonale mówiący w języku polskim historyk, który stworzył w Kilonii wyrazisty ośrodek badań nad dziejami Polski w XIX i XX wieku. Z kolei w 1983 roku na stypendium w Kilonii przebywał prof. dr hab. Leszek Mrozewicz (ówczesnie doktor, 1 października 1983–31 lipca 1984), którego opiekunem naukowym był wybitny badacz dziejów antycznych prof. Frank Kolb.

Wspomniane osoby były formalnie stypendystami miasta Kilonii, ponieważ umowy między uniwersytetami wówczas jeszcze nie było. Ze strony Uniwersytetu w Kilonii na Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przyjechali w ramach ww. współpracy z Seminarium Historycznym CAU: dr Thomas Voß (ówczesnie magister, 1979–1980), nad którym opiekę naukową sprawował prof. dr hab. Antoni Czubiński, dr Henning Traulsen (ówczesnie magister, 1980–1981) oraz dr Brigitte Balzer, w tamtym czasie magister (1 października 1981–30 września 1983), którą opiekę naukową otoczył prof. dr hab. Lech Trzeciakowski. W tym ostatnim wypadku efektem pobytu w Poznaniu była solidna

współpracy IH UAM z Seminar für Osteuropäische Geschichte i Institut für Klassische Altertumskunde w Christian-Albrechts-Universität w Kilonii (CAU), w: Historia na Uniwersytecie Poznańskim. Od Seminarium Historycznego do Instytutu Historii (1919–2019), red. K. Balbuza, J. Dobosz, D. Konieczka-Śliwińska, K. Kościelniak, P. Matusik, Poznań 2019, s. 403–413.

dysertacja doktorska o pruskiej polityce wobec Polaków i stanowisku wobec niej partii konserwatywnej i narodowo-liberalnej³.

Jak z tego wynika, w pierwszych latach kontakty obu ośrodków sprowadzały się do wyjazdów stypendialnych. Podpisanie umowy o współpracy, do którego doszło w Kilonii 16 sierpnia 1984 roku, pozwoliło na poszerzenie jej form o wykłady gościnne, wspólne konferencje naukowe i publikacje⁴.

Współpraca między historyczkami i historykami rozwijała się w kolejnych latach bardzo dynamicznie i obejmowała wspólne, cykliczne konferencje, profesury gościnne, wyjazdy stypendialne, kursy językowe, publikacje naukowe, Dni Kilonii w Poznaniu oraz Dni Poznania w Kilonii (organizowane od 2001 roku). W latach 1987–2009 wiele przedsięwzięć naukowych podjęto z inspiracji profesorów Witolda Molika (UAM) i Rudolfa Jaworskiego (CAU), wykorzystujących badawczą szansę, jaką stwarzało ujęcie porównawcze dziejów Poznańskiego i Szlezwiku-Holsztyna w XIX wieku. Jednym z nich była choćby konferencja naukowa w Kilonii w dn. 12–14 maja 2000 poświęcona pomnikom w obu ośrodkach, nie przypadkiem opatrzona podtytułem „paralele i kontrasty”⁵. Po 2010 roku współpracę w zakresie historii XIX i XX wieku realizowały prof. dr Martina Thomsen (CAU) i dr Alina Hinc (UAM) (wymiana studencka, wyjazdy stypendialne, udział w Dniach Poznania w Kilonii i Dniach Kilonii w Poznaniu, wspólne projekty badawcze). W 2011 roku prof. dr Rudolf Jaworski, następca prof. Hausmanna w badaniach dotyczących polskiej historii i wypróbowany przyjaciel naszego uniwersytetu, został uhonorowany Medalem za Zasługi dla UAM. Prócz wkładu

³ B. Balzer, *Die preußische Polenpolitik 1894–1908 und die Haltung der deutschen konservativen und liberalen Parteien: (unter besonderer Berücksichtigung der Provinz Posen)*, Frankfurt am Main 1990.

⁴ Umowa o współpracy została podpisana w czwartek 16 sierpnia 1984 roku o godz. 11.00 w Sali Senatu Uniwersytetu Kilońskiego (Auditorium maximum, parter) przez Rektora Uniwersytetu Adama Mickiewicza, prof. dr. Zbigniewa Radwańskiego oraz Rektora Uniwersytetu Chrystiana Albrechta, prof. dr. Gerda Griessera.

⁵ Jej efektem była publikacja: *Denkmäler in Kiel und Posen. Parallelen und Kontraste*, hrsg. v. R. Jaworski, W. Molik, Kiel 2002.

prof. Jaworskiego w rozmaite wspólne przedsięwzięcia naukowe i dydaktyczne wspomnieć warto o jego doskonale znanej w naszym kręgu kolekcjonerskiej pasji, wyrażającej się w zgromadzeniu ogromnego zbioru poznańskich pocztówek z końca XIX i początków XX wieku⁶. We współpracę poznańsko-kilońską zaangażowany był również prof. dr Ludwig Steindorff (od 2017 roku na emeryturze).

Drugi obszar intensywnie rozwijanej współpracy naukowej między CAU i UAM to historia starożytności. Współpracę tę zapoczątkował na przełomie 1983 i 1984 roku prof. dr hab. Leszek Mrozewicz (zob. wspomnienia prof. Mrozewicza w tym tomiku), który wyjechał na CAU w ramach stypendium na dwa semestry. Nawiązał wówczas współpracę z prof. Frankiem Kolbem (od 1977 do 1986 — profesor historii starożytnej w CAU, później na Eberhardt Karls Universität w Tybindze, od 2015 roku na emeryturze) oraz prof. Leonhardem Schumacherem (w CAU w latach 1984–1987, później na Johannes Gutenberg Universität w Moguncji). Od ponad dwudziestu lat współpraca ta jest dynamicznie rozwijana przez uczennice profesora Leszka Mrozewicza — prof. Katarzynę Balbuzę (współpraca z CAU od 2004 roku) oraz prof. Annę Tatarkiewicz (współpraca z CAU od 2007), a także ucznia — prof. Krzysztofa Królczyka (współpraca z CAU od 2003). Partnerzy ze strony CAU to wybitni historycy antyku — prof. Peter Weiss (w CAU od 1987, na emeryturze od 2008 roku), prof. Josef Wiesehöfer (w CAU od 1989, na emeryturze od 2017 roku), prof. Andreas Luther (w CAU od 2008) oraz prof. Hilmar Klinkott (w CAU od 2016). Formy tej współpracy, to wyjazdy stypendialne, działalność publikacyjna⁷, wykłady gościnne na

⁶ I to znalazło swój naukowy wyraz w konferencji „Postkarten erzählen Geschichte. Die Stadt Posen 1896–1918”, która zaowocowała publikacją *Miasto na pocztówce. Poznań na tle porównawczym*, pod red. R. Jaworskiego i W. Molika, Poznań 1999.

⁷ Artykuły i recenzje publikowane w niemieckim czasopiśmie „Gymnasium” przez Katarzynę Balbuzę, Krzysztofa Królczyka i Annę Tatarkiewicz.

Wprowadzenie

Wydziale Historii naszych partnerów z CAU⁸, wspólne konferencje⁹ czy polsko-niemieckie zajęcia dydaktyczne na CAU¹⁰.

prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik
dziekan Wydziału Historii UAM

prof. UAM dr hab. Katarzyna Balbuza
prodziekan Wydziału Historii UAM ds. studenckich i kształcenia

⁸ Profesorowie: Peter Weiss, Josef Wiesehöfer i Andreas Luther.

⁹ Podczas Dni Kilonii w Poznaniu.

¹⁰ Hauptseminar zur Alten Geschichte (Blockseminar): Römische Numismatik, prowadzone wspólnie przez prof. Andreea Luthera i prof. Katarzynę Balbuzę (październik 2023).